

D
w
a
a
l

ver...

heel

alleen maar

valen

verder

toe doet,

kun

niet

je

ook

niet

er

einde

Als het





Op zwerfvakantie in eigen land

Je **neus** achterna

Prik met je ogen dicht een reisdoel op de kaart van Nederland en ga op weg. Als toeval een hoofdrol speelt in je omzwervingen, beleef je eindeloos veel verrassingen. Je vakantieverhaal ontvouwt zich gaandeweg, en vol verhalen kom je thuis.

Tekst: **Martin van der Gaag** | Illustratie: **Roos van der Sanden**

In februari, als ik vooral uitkijk naar voorjaarsweer en meer daglicht, hebben collega's het al over hun zomervakantieplannen. Daaruit maak ik meestal op dat je ver van tevoren moet vastleggen waar je zin in hebt, omdat je een reis moet boeken – thuisblijven is geen optie. De reis moet naar een ver oord gaan vanwege het lekkere weer en omdat dat een beter verhaal oplevert.

In dat verre oord moeten alle overnachtingsplekken gepland (anders kun je nergens terecht of betaal je te veel). Je moet reis-, annulerings- en bagageverzekeringen afsluiten, tickets, visa en inentingen regelen. En er is een flink budget nodig om vakantiespullen te kopen en om ter plekke uit te geven omdat het vakantie is. In mei specificeren loonstrookjes er zelfs een stuk betuttelsalaris voor: vakantiegeld.

Als je dit allemaal leuk vindt, moet je het vooral doen. Maar heel lang was 'op vakantie gaan': gewoon even weg zijn van werk en dagelijkse sleur, en lekker nieuwe energie opdoen. Waar veel vakanties op uitdraaien, hoor je in september. Met overbodige bagage rondzeulen, file- en vliegveldfrustratie, aan de andere kant van de aardbol *must sees* afvinken zonder veel betekenisvols mee te maken, en na afloop ben je platzak. Of nog gekker: je komt doodmoe thuis. Zo lijkt vakantie nog stressvoller dan werk.

Nederland: zorgeloos

Als kind begonnen onze gezinsvakanties meestal in de auto. Dagen reden we in de hitte over Autobahnen tot we bij een Zwitserse of Oostenrijkse camping aanbelandden. Die vakanties waren leuk, maar ook een beetje langdradig. Toen ik als tiener Ben Borgarts *Een lange weg naar Tipperary* las, wist ik meteen: ik wil later ook op langzame rondzwerfvakantie in de buitenlucht. En dan liefst ook beginnen bij de voordeur, zonder rompslomp vooraf.

De afgelopen 25 jaar heb ik vrijwel elke zomer precies dat gedaan: twee of drie weken lang dagelijks wandelen of fietsen door Nederland. Bijna iedere avond overnachtte ik op een nieuwe plek. Dit soort vakanties is heel eenvoudig. Je hebt weinig speciaals nodig, en het zoekwerk is minimaal. Al je verzekeringen blijven hetzelfde. Gaat er iets

kapot of wordt het gestolen, dan ben je altijd dicht bij een winkel en weet je waar je moet zijn. Je verstaat vrijwel iedereen die je tegenkomt. Gaat er iets echt mis, dan is goede medische noodhulp supersnel ter plekke. En bovendien ben je ook zo weer thuis – als je geen zin meer hebt in vakantie, bijvoorbeeld.

**HET ZWERFGEVOEL
ZIT NIET IN DE
BESTEMMING, MAAR
IN HET ONDERWEG ZIJN**



Lang van tevoren één bestemming uitzoeken, daar heb ik ook weinig mee. Al na twee dagen denk ik: waarom zijn we eigenlijk hier? Op autovakantie is dat reuze vermoeiend. In zo'n blikken doos blijf je maar doorrijden naar een leukere plek, en je bent vooral druk met het verkeer, niet met de omgeving. Dat lijkt op werk. Als je langzamer reist, hoeft dat niet. Daarom wandelden mijn vrouw en ik aanvankelijk met volle bepakking van camping naar camping (we deden onder meer het Pieterpad). Later schakelden we over op fietsen. Op beide manieren kun je pauzeren wanneer je wilt en bewonderen wat je tegenkomt. Maar alleen op de fiets kun je ook halverwege de dag de plannen nog wijzigen.

Eenvoud

'Goedenavond, en sorry trouwens', zegt soms een terreinoprichter die bij onze tent knielt om overnachtingsgeld te innen. 'We hebben hier tegenwoordig stopcontacten op het veld. Ook eenvoudige kampeerders willen nu namelijk hun telefoon opladen.'

Van oorsprong waren kampeerterrainen, bijvoorbeeld van Staatsbosbeheer, alleen uitgerust met een kraan met koud water en een toilet. En sommige mensen zien aan ons dat we ons die nog herinneren: we hebben simpele fietsen met



Midden op deze weg ligt het drieprovinciepunt Overijssel-Flevoland-Friesland: een heel geschikt reisdoel, hoewel je het helemaal niet gezien hoeft te hebben

zeven versnellingen, geen muziek of stoelen bij de tent, en veel van onze kookspullen zijn oud. Naar huidige maatstaven is het spartaans. Eerlijk is eerlijk: ieder jaar moet ik de eerste nachten ook flink wennen aan slapen op campingmatjes, met een trui als hoofdkussen. En dan de dag beginnen op de grond, met een plastic mok oploskoffie of thee. In de loop der jaren heb ik echter ontdekt dat rondreizen met dit minimum aan spullen en comfort niet alleen praktisch is, maar ook fijn. Je bent zelden iets kwijt, er kan

weinig kapot en je bent blij met elk ding dat je wél hebt. Wat zijn een scherp zakmes en een kaars eigenlijk geweldige uitvindingen, denk je dan ineens. En die smartphone dan? Regelmatig hoor je roepen dat die niet meer uit ons bestaan weg te denken is. Ik heb er inmiddels een, maar ik vind het juist wel lekker dat je op zulke vakanties nog (net) zonder kunt. Om overnachtingsplekken te vinden zijn twee boekjes genoeg: het Groene Boekje met natuurkampeerterreinen en de adressengids van Vrienden



SPULLEN

Als kampeerspullen volstaan een regendichte lichtgewicht tent met dunne haringen en grondzeil, slaapmatjes en slaapzakken. In de zomer is een verzameling (laagjes) van gewoon (lang) ondergoed, T-shirt(s), trui van kunstvezel (droogt snel, is tevens hoofdkussen) plus regenjack als kleding voldoende. Wel loont investeren in een sneldrogende broek en, voor wandelvakanties, goed ingelopen wandelschoenen en goed passende rugzak.

Ga je fietsend, dan volstaat een gewone fiets met sterke bagagedrager en drie tot zeven versnellingen (Zuid-

Limburg uitgezonderd). Komt er toch een helling in zicht, dan loop je een stukje. Buitenbanden met anti-leklaag zijn echt aan te raden; handig zijn ventielverloopnippels (foto hiernaast) waardoor je ook bij benzinepompen kunt oppompen. Gewone stevige canvas fietstassen zijn prima, bagage daarin extra inpakken in plastic voorkomt speciale dure spullen; eventueel kun je ook zelf iets maken (zie *Genoeg* 129). Extra bagage bind je bovenop met spinnenkop-binders. Vakantie-spullen worden erg weinig gebruikt en zijn daarom soms te leen; vraag ernaar bij vrienden!



WAT ZIJN EEN SCHERP ZAKMES EN EEN KAARS EIGENLIJK GEWELDIGE UITVINDINGEN



op de Fiets. De rest van onze slaappleaatsen komen we bij verrassing tegen.

Voor routeplannen is er de papieren landkaart. Hoe laat het is, zie je op je horloge of aan de stand van de zon, er hangen trouwens overal klokken. Je struikelt in Nederland over de wegwijzers en knooppuntenborden met fietsplattegronden, verdwalen is bijna onmogelijk. Veel Nederlanders vinden het bovendien enig als je hen op straat de weg vraagt (verwacht alleen geen kraakheldere uitleg). Het stelt me gerust dat ik op vakantie nog niet volledig overgeleverd ben aan internet, dat ik nog zelf kan nadenken en dat ik niet over batterijen hoeft te piekeren.

Buitenleven

Door dat gebrek aan ballast en het voortdurend buiten zijn maak je het leven intenser mee, is mijn ervaring. Ineens kan ik minutenlang geboeid zijn door een pluizige, door frisgroen gras scharrelende houtduif. Word ik blij van een flard van een oude hit die ergens uit een luidspreker waait. En blijkt mijn enige leesboek bij een kaarsje in de tent veel mooier dan het thuis op de bank zou zijn. Thuis vallen geuren me ook nauwelijks op, terwijl je buiten van de ene naar de andere fietst: gras, water, mest, coniferen, hooi, en dan ineens weer een frietkraam – die variatie geeft een lichtvoetige prikkeling.

Ook eten smaakt mij buiten over het algemeen beter. Omdat je veel beweegt, krijg je sowieso meer trek. En samen buiten boterhammen beleggen, een salade of een pot sinaasappelkwark eten voelt extra vrij – zelfs al ben je maar een paar dorpen van je woonplaats verwijderd. Geen tafel dekken, geen routine. Qua 'waar voor je vakantiegeld' is het ook nog een koopje, want de kosten van je maaltijden blijven bijna hetzelfde als thuis. Overal staan dezelfde rijk

gesorteerde supermarkten, en warme maaltijden koken doe je voor de tent – meestal iets eenvoudiger dan thuis. De extra kosten bestaan daardoor alleen uit campinggas (2 tot 3 euro per blikje, gaat tot een week mee). Ja, natuurlijk kun je ook uit eten gaan. Maar dat doe ik alleen als het écht te hard regent. Zo blijft dat ook een traktatie.

Al jaren zeggen we 'vakantieweer!' tegen elkaar, als het tijdens een buurtwandelingetje gaat regenen. Tijdens sommige Nederlandvakanties bleek het immers ook iedere dag te kunnen regenen, hoewel dat zelden voorkwam. Maar van echt heet, zonnig weer houden we helemaal niet. Bovendien voelt een regenbui na een paar dagen in de openlucht ook niet meer als tegenslag. Het hoort er gewoon bij. Buienradar.nl wordt volledig irrelevant: je leert regen in te schatten door naar de lucht te kijken. Samen schuilen krijgt iets knus en gezelligs. En opdrogen in een warm café met een stuk taart – dát is lekker. Inderdaad, na drie dagen onafgebroken regen zeg je in een halfdoorweekte slaapzak tegen elkaar: waarom doen we dit nog? Als het zover komt besteden we niet uitgegeven geld graag aan een opdroogovernachting in een bed and breakfast.

Zwerven met een doel

Volledig vrij je neus achternafietsen zonder plannen, dat kan naar hartenlust in Nederland. Wildkamperen mag weliswaar niet, maar ook als je alleen de campings telt waar je onaangekondigd kunt arriveren, zijn er veel mogelijkheden. Zelfs in het zomerseizoen kun je met klein tentje altijd wel een nachtje terecht op een camping, zelfs als die vol is. Maar helemaal zonder plan op pad gaan voelt ook wat doelloos. Beginnen met één intrigerende bestemming die je moet bereiken, het eiland Tiengemeten bijvoorbeeld, geeft eerder het gevoel van een vakantieverhaal dat zich ontvouwt.

KILOMETERS MAKEN

De eeuwige vraag is: hoeveel leg je af per dag? Het beste antwoord is: wat jij kunt met jouw conditie, bepakkings, fiets en ambitie. Het is immers vakantie, geen werk. Voor ons is het – bepakt en bezakt op standaardfietsen – 50 à 60 kilometer.

Te voet, met volledige bepakkings: een kilometer of 15. Maar ook: tot we geen zin meer hebben, of tot het te hard gaat regenen (meteen camping zoeken!), of tot het te laat gaat worden. Smokkelen kan natuurlijk met je

fiets in de trein: een dagkaartje kost € 7,50, maar er is niet altijd plek. Dan moet je op de volgende trein wachten (Ns.nl/reisinformatie/fiets-in-de-trein.html). Soms moet je van de conducteur je bagage van de fiets halen.



ZELFS IN DE ZOMER IS ER ALTIJD WEL EEN LOGEERADRES WAAR JE KUNT SLAPEN

Geen idee daarvoor? Doe je ogen dicht en prik met je vinger op een kaart van Nederland. Onderweg naar je bestemming dienen de vervolgplannen zich vanzelf aan.

Is dat niet saai op den duur, alleen maar Nederland? Nee hoor. Net als liefhebbers van verre reizen zie ik ook graag nieuwe plekken. Binnen de landsgrenzen kan dat prima. Ik dacht ooit behoorlijk veel van eigen land te weten, toch viel ik van de ene verrassing in de andere. Ik bleek bijvoorbeeld een hele middag alles te willen lezen en bekijken in het Zoutmuseum in Delden waar ik toevallig terecht kwam. Ik ontdekte het mooie vestingstadje Heusden, dat ik tot dan alleen als achternaam kende.

Een van mijn meest memorabele fietsvakanties voerde door Flevoland en de Noordoostpolder. Die gebieden leken me vooraf heel saai, maar door de tegenstelling van strakke planmatigheid met volwassen, grillige natuur voelden ze juist heel bijzonder. En de gekste ontdekking? De bizar grote kathedraalkoepel van Oudenbosch aan de horizon te zien verschijnen, boven de bomen van het dorpje. Alsof er een ruimteschip is geland!

Om de verrassingen een beetje te helpen, gebruikten we in de loop der jaren het landelijke netwerk van bewegwijzerde LF-fietsroutes en boekjes met langeafstandswandelingen van Wandelnet. Soms bepaalden we vooraf een doel: mensen die we weer eens wilden opzoeken, of een reeks doolhoftuinen (tip: bezoek die van Frederiksoord, Paterswolde en Bakkeveen). Ooit plande ik met een vriend zelfs fietsroutes lang alle twaalf drieprovinciepunten van Nederland: ultieme voorbeelden van doelen die je niet gezien hoeft te hebben, maar die toch leuke reizen opleveren.

Het zwerfvakantiegevoel zit hem namelijk niet in de bestemmingen, maar in het onderweg zijn naar 'iets', en wat je dan toevallig tegenkomt. Tafeltjes langs de weg met noten of fruit te koop. Gekke standbeelden. Malle gebouwen. Cafeetjes op eenzame locaties. Praatjes met mensen die de weg zoeken omdat hun telefoon is leeg. En ik houd ook van de weg vinden als ik op pad ben, en van zien hoe wat je op de kaart hebt gespot uitpakt in het landschap.

Verruimde blik

De reis ook weer bij de voordeur laten eindigen, dat is eigenlijk mijn ideaal. Maar omdat de alledaagse overbesteding van de laatste kilometers dan soms het vakantiegevoel dreigt uit te gummen, voelde het soms beter op een hoogtepunt te stoppen en de fietsen bepak en wel in de trein te zetten.

Met een gezonde kleur, fit van de dagelijkse lichaamsbeweging (afkicken!) en volledig verstoken van nieuws sta je dan verfrist en met een verruimde blik weer in je huiskamer. Misschien komt dat laatste wel letterlijk doordat je in Nederland al wandelend of fietsend voortdurend in de verte kijkt. En dan is er dat kleine schokje van het ineens weer thuis zijn, dat precies zo voelt als Toon Hermans ooit zei: 'Je gaat weer in zo'n stoel zitten en denkt: dát is lekker!' Hermans' vervolg – 'Hoef je niet meer in die rottent te liggen' – denk ik nooit.

De twee dagen erna vraag ik me voortdurend af: waarom woon ik ook alweer in een vol huis met al die spullen? Van de weeromstuit ga ik dan soms een kopje oploskoffie zetten en op de stoep voor de deur opdrinken.



SLAPEN

Natuurkampeerterreinen zijn mooie, ruime, groene en vooral rustige campings waar je altijd onaangekondigd terecht kunt voor één nachtje (€ 15-€ 25 voor twee personen met tent per nacht). Ze staan in het Groene Boekje (Natuurkampeerterreinen.nl/word-natuurkampeerder, € 15,95). Ze zijn de tegenpool van de duurdere familiecampings met veel voorzieningen, die wat minder flexibel zijn; sommige daarvan hebben echter een hoekje dat als 'natuurkampeerterrein' is ingericht. Ook **kamperen bij de boer** is fijn; adressen vind je via SVR.nl (donateurschap à € 10 is verplicht) en Inhetgroen.nl (voorheen Vekabo). Veel terreinen zijn niet bij een organisatie aangesloten.

Naast talloze bed and breakfasts is overnachten via **Vrienden op de Fiets (VodF)** leuk. Je logeert bij iemand thuis, in een logeerkamer. Een overnachting kost standaard € 22,50 (kinderen onder de twaalf € 11,25) per persoon per nacht inclusief ontbijt, exclusief toeristenbelasting. Een (verplicht) jaarabonnement kost € 8 inclusief adresboekje. De plattegrond van Nederland die je erbij krijgt, is gedetailleerd genoeg om als enige fietskaart te gebruiken. Een dag vooraf bellen is aan te raden; mocht je niet terechtkunnen, dan heeft iemand anders in de omgeving wel plek. De ervaring leert dat je bij VodF echt iemands leven binnenstapt. Als je er oren naar hebt, kun je vele verhalen tegemoet zien.



GELUKKIG MET *Genoeg*

Over rijk leven met weinig



Martin van der Gaag over zwerven in eigen land, pagina 12

‘Als je reist met weinig spullen, ben je zelden iets kwijt’

◀ Fotoverhaal (1) Ik ga op zwerfvakantie en neem mee...

Harold Zijderveld (44), vrijwilligerscoördinator en Rixt Bode (44), verpleegkundige: ‘Het leukst aan op zwerfvakantie gaan zijn de eenvoud en het in de natuur zijn. Het geeft een groot gevoel van vrijheid. We gaan iedere vakantie en af en toe een weekend. Een tip voor mensen die dit ook willen uitproberen: Houd het eenvoudig, maar zorg wel dat je het comfortabel hebt. Dus geen oploskoffie!’

Beeld: Roos van der Sanden.



Genoeg[!] VOOR IEDEREEN

Over delen en vermenigvuldigen



Annemiek van Deursen, op pagina 22

*'Je krijgt grip op je geld
en je leven door te sparen
en door goed te doen'*

◀ Fotoverhaal (2) Ik ga op zwerfvakantie en neem mee...

Bertine Steenberg (36), woonbegeleider en natuurcoach/trainer van 'Back to Nature': 'Jaarrond zit ik ongeveer maandelijks een weekend in het bos. Heerlijk; de dieren en hun sporen, het verzamelen en bereiden van eten. In de rust vind ik verbinding met mezelf en God. Mensen die dit ook willen proberen, zou ik aanraden: ga een keer met iemand mee, volg een bushcraft-cursus en begin met één nachtje dicht bij huis – en niet hartje winter. Dit najaar organiseer ik een bezinningsweekend in de natuur specifiek vanuit christelijke visie. Veel mensen vinden het erg primitief, ik geniet van de creativiteit die dit losmaakt!'

Beeld: Roos van der Sanden.



Genoeg ^GGELD

Over kritisch kiezen en vrolijk besparen



Marieke Henselmans, pag 45.

‘Gewone mensen die naar de grens rijden met een busje vol hulpgoederen en vluchtelingen mee terug nemen... dat ik dat nog mag meemaken.’

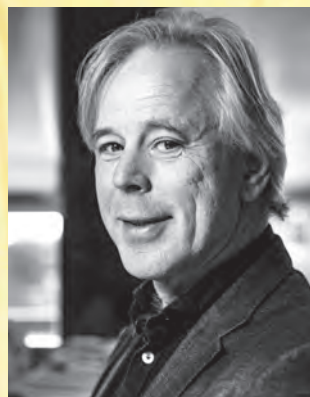
◀ Fotoverhaal (3) Ik ga op zwerfvakantie en ik neem mee...

Peter Boers (55), eigenaar biologische B&B, energieprestatieadviseur en leraar: ‘Het mooie aan weinig plannen is dat er ruimte is voor bijzondere ontmoetingen. Ik heb overnacht bij miljonairs en bij mensen zonder geld, ik heb onder de sterren geslapen en tussen de steenbokken. Ik ben drie maanden per jaar op pad, in vertrouwen dat onze Schepper mij geeft wat ik nodig heb. Ik wil de Schepping bewaren, daarom zwerf ik zo duurzaam mogelijk. Ik neem altijd minder eten mee dan ik denk nodig te hebben, dat scheelt gewicht. Bovendien bied je anderen zo de mogelijkheid jou eten te geven. Als ik thuis ben, kan ik weer gul zijn voor anderen.’

Beeld: Roos van der Sanden.

PRAKTISCH *Genoeg*

Over eigen boontjes doppen



*'We moeten gewoon
weer eten zoals onze
grootouders'*

Wat er dan op je bord ligt, vertelt voedingswetenschapper **Jaap Seidell** op pagina 53.

◀ Fotoverhaal (4) Ik ga op zwerfvakantie en neem mee...

Anne van de Graaf (56), directeur bedrijfsvoering bij een universiteit, gaat op zwerfvakantie samen met haar partner Nigel Duddles (55), docent natuurkunde: 'We vinden het heerlijk om over het wad te zwerven met een zeilboot. Liefst huren we een boot met een ophaalbare kiel, dan kunnen we op een mooi plekje midden in de natuur "droogvallen". De rust en stilte, alleen doorbroken door het geluid van de vele vogels, is dan verpletterend. Het is ook heel leuk om zo rond te scharrelen, een beetje te wandelen, wat mosselen te plukken en te eten.'

Beeld: Roos van der Sanden.